

OM: 028572

**MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY
SZLOVÁK NEMZETISÉGI TAGÓVODÁJA**

Inštitúcia Integrovaný Materských Škôl v Miškovci Slovenská Národnostná
Materská Škola

**A „LÉPÉSRŐL-LÉPÉSRE” ÓVODAI FEJLESZTŐ PROGRAM
ADAPTÁCIÓJA**

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Készítette: A MIÓVI Szlovák Nemzetiségi Tagóvodájának nevelőtestülete

Hatályos: 2024. szeptember 1.

2024.

Óvodánk küldetés nyilatkozata

„Ha a gyerekek kritizálva élnek,
Megtanulnak megbélyegzettek lenni.
Ha a gyerekek ellenségeskedésben élnek,
Megtanulnak veszékedni.
Ha a gyerekek kicsúfolva élnek,
Megtanulnak szégyenlősnek lenni.
Ha a gyerekek megszegyenítve élnek,
Megtanulják bűnösnek érezni magukat.
Ha a gyerekek toleráns légkörben élnek,
Megtanulnak türelmesnek lenni.
Ha a gyerekek bátorítva élnek,
Megtanulnak bízni.
Ha a gyerekek dicsérve élnek,
Megtanulják megbecsülve érezni magukat.
Ha a gyerekek méltányosságban élnek,
Megtanulják az igazságosságot.
Ha a gyerekek biztonságban érzik magukat,
Megtanulnak hittel élni.
Ha a gyerekek megerősítve élnek,
Megtanulják magukat szeretni.
Ha a gyerekek elfogadva és barátságban élnek,
Megtanulják megtalálni a szeretetet a világban.
A Te gyereked miben él?”

Dorothy Law Nolte

Tartalomjegyzék

Óvodánk küldetés nyilatkozata.....	2
Bevezető	4
I. Helyzetelemzés.....	4
I.1. Óvodánk bemutatása.....	4
I.2.1. Az óvoda humán erőforrásai	4
I.2.2. A Helyi Pedagógiai Programunk megvalósításának tárgyi feltételei	6
I.3. A Lépésről-lépésre óvodai program célja, gyermekképe.....	6
II. Gyermekképünk.....	6
III. Óvodaképünk.....	8
IV. A Program sajátosságai és koncepciója:	8
IV.1. Individualizálva szocializál.....	9
IV.1.1. Individualizálva szocializál	9
IV.1.2. Tevékenységközpont rendszerben fejleszt	9
IV.1.3. A családok bevonásának sajátos rendszerére épít	10
IV.1.4. A családok szociális támogatásában, segítségével közreműködik.....	10
IV.2. Az individualizálás lehetőségei, elvei óvodánkban.....	10
V. A Lépésről-lépésre óvodai program feladatrendszere	11
V.1. Egészséges életmód alakítása	11
V.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	12
V.3. Értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	13
V. 4. Az anyanyelv fejlesztése	15
V. 5. Művészeti nevelés.....	16
V. 6. A külső világ tevékeny megismerése.....	16
VI. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	17
VI. 1. Játék	17
VI. 2. Munkajellegű tevékenységek	19
VI.3.A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	20
VII. A tevékenységek tartalma.....	21
VII.1. Az anyanyelvi nevelést megalapozó mesélés, verselés, mondókázás.....	21
VII.2. Az ének-zenei nevelés, énekes játék, gyermektánc tartalma:.....	22
VII.3. A rajzolás, festés, mintázás kézimunka tevékenység tartalma:.....	22
VII.4. A mozgásfejlesztés tartalma.....	23
VII.5. A külső világ tevékeny megismerése.....	23
VIII. Az óvodai élet, a tevékenységek szervezeti keretei, a tervezés.....	24
IX. Családok bevonása az óvodai életbe.....	25
X. Együttműködések, külső kapcsolat.....	26
XI. Gyermekvédelemmel összefüggő feladatok.....	27
XII. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	27
1.sz. melléklet.....	28

Bevezető

A tagintézmény Pedagógiai Programja az O.K.I. által minősített Lépésről Lépésre Óvodafejlesztő Program alapján készült el. A „Helyzetelemzésben” feltárt helyi sajátosságainknak megfelelően ez a gyermekek legoptimálisabb fejlődését szolgálja, szem előtt tartva a szülők szociális és mentális támogatását, továbbá a szlovák nemzetiségi és a hátrányos helyzetű/halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelésének sikeres megvalósítását.

A program célja: „A 3-7 éves gyermekek fejlődésének támogatása és személyiségfejlesztése. A gyermekekhez, mint egyedi, mással nem helyettesíthető individuumokhoz és szociális lényekhez, az életkori sajátosságok és egyéni szükségletek, különbségek ismeretében közelítünk. A feltételrendszerrel, a tevékenységek tudatos befolyásolásával segítjük a személyiség kibontakozását, tekintettel az eltérő adottságokra, képességekre, szokásokra, nembeli, éresbeli, vérmérsékleti különbségekre, és a családok értékrendjének sokféleségére.

Óvodánkban a szlovák nemzetiségi óvodai nevelés formája: szlovák nemzetiség nevelést folytató kétnyelvű óvoda.

A szlovák nemzetiségi nevelésben résztvevő óvodás gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiségi kultúra megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok, a szlovák nyelv átörökítését és fejlesztését szolgáljuk.

A sajátos nevelési igényű gyermekek harmonikus személyiségfejlődésének biztosításához – különleges gondozási igényüket kielégítve – a másságot elfogadó környezet folyamatos fenntartása.”

I. Helyzetelemzés

I.1. Óvodánk bemutatása

Szlovák nemzetiségi óvodánk a Bükk völgyében, csodálatos környezetben található Miskolc településrészén, Bükkszentlászlón. Az intézmény 1998-tól szolgálja a szlovák anyanyelvű nemzetiségi óvodai nevelést., szlovák nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvodaként.

Miskolc város egyik legjobban felszerelt óvodájának mondható. Óvodánk egy vegyes életkorú csoporttal működik, Fiókák csoportja. A településrészt többségében szlovák nemzetiségi emberek lakják, ahol még ma is él a szlovák hagyomány, kultúra és a nyelv. Az értékek megővását intézményi keretek között valósítjuk meg, mely kiemelt feladatként jelenik meg a programunkban. A folyamatos eszközbővítéshez és fejlesztéshez rendkívüli mértékben járul hozzá a helyi és szlovák nemzetiségi önkormányzat és a szülők anyagi támogatásai. Az itt élő családok megfelelő szocio-kulturális háttérrel biztosítanak a gyermekeik kiegyensúlyozott, harmonikus fejlődéséhez. Jellemző a több generációs családok jelenléte, ami eredményesen segíti elő a szlovák hagyományok ápolását. Teljes mértékben érvényesül a családok elsődleges szerepe a gyermekek nevelésében, melyben az óvoda kiegészítő szerepet tölt be. A családok ismerik egymást, jól működő közösséget formálnak, az óvoda életében együttműködőek. A családokra jellemző, hogy dolgozók, törekvők, rendezett anyagi háttérrel rendelkeznek. A családok szociális háttérében minimális eltérések vannak. A nagyszülők besegítenek az unokák nevelésébe, velük is jó kapcsolatot ápolunk, bevonhatjuk őket a szlovák hagyományaink átadásába.

I.2.1. Az óvoda humán erőforrásai

Az intézmény dolgozói létszáma megfelelően biztosítja az intézményi működést. (Pontos adatokat a mindenkor évi statisztikai jelentés tartalmazza.). Az óvoda nevelőtestületének iskolai végzett-

seége a nemzeti köznevelésről szóló törvény előírásainak megfelelő. Az óvodai nevelő-fejlesztő munka segítője a pedagógiai asszisztens és a szakképzett dajka, akinek a munkája nélkülözhetetlen a gyermekek sokoldalú és eredményes nevelésének megvalósításában.

Az óvodapedagógus személyiségjegyei

Cél és feladatrendszerünkben adódó kiindulási pontok:

- Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszhető.
- A gyermeket fejlesztik a társas kapcsolatok, neveli az óvoda összes dolgozója.
- A szlovák nemzetiségi óvodapedagógus anyanyelvi szinten beszéli a kisebbség nyelvét, jellemzően szlovák nyelven szervezi az óvodai életet,
- Valamennyi óvodapedagógus, óvodai munkát segítő munkatárs ismeri a szlovák nemzetiségi kultúrát, hagyományokat, szokásokat és ezt beépíti a nevelő-fejlesztő munka folyamatában,

Ezért a felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet és azt, hogy

„Tisztellek téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.”

A Helyi Pedagógiai Programunk cél és feladatrendszerének eredményes és hatékony megvalósításához nélkülözhetetlen óvodapedagógusi személyiségjegyek:

- a gyermekek felé őszinte érdeklődéssel fordul: *"A gyermeket úgy kell elfogadni, amint van, nem úgy amilyennek mi kívánjuk..."* / Wargha István/
- nem vezérel, hanem segít,
- nem vezérel, hanem szolgálja a gyermeket,
- türelem és kivárási jellemzi,
- az akadályokat kellő mértékben hátrítja el: kellő mértékben, ne többet, mint szükséges,
- rendelkezik az egyéni fejlesztés stratégiájával,
- elemző képességgel rendelkezik,
- nem a gyermekeket differenciálja, hanem az elvárásokat az adott gyermekkel szemben, figyelembe véve a gyermek egyéni sajátosságait,
- jó kommunikatív képességgel rendelkezik: kevés szóval, a gyermeket meghallgatva nevel,
- bevallja és elfogadja kudarcait,
- képes az önjutalmazásra,
- támogató tanulási környezetet biztosít, melyben a legoptimálisabban fejlődhet a gyermek tanulási képességei
- megalapozza a gyermek egész életén át tartó tanulás igényét és képességét a tanulási kompetenciáinak, egyéni képességeinek megfelelő fejlesztésével
- rugalmas tanulási utat biztosít az IKT eszközök előtérbe helyezésére, az életkori sajátosságokat figyelembe véve
- bizalomra épülő, tevékenységközpontú légkört alakít ki csoportjában

Összegezve:

A HATNI TUDÁS VÁGYA, AZ ADNI TUDÁS KÉPESSÉGE jellemzi az e programban dolgozó óvodapedagógust.

I.2.2. A Helyi Pedagógiai Programunk megvalósításának tárgyi feltételei

Intézményünk szakmailag önálló. Az intézmény költségvetése az alapvető működési költségeket fedezi, melyet kiegészít a Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat támogatása is. A szlovák nemzetiség tagóvoda tálaló konyhával rendelkezik, amelynek felszereltsége és állapota megfelelő. Különálló ebédlővel rendelkezünk.

A Lépésről-lépésre óvodai program megvalósításához nélkülözhetetlen eszközök és berendezések az intézményben biztosítottak. Csoportszobánk tágas, ízlésesen berendezett, színösszeállításában is harmonikus. Tárgyait, eszközeit természetes alapanyagú bútorokkal és eszközökkel igyekszünk berendezni úgy, hogy az tükrözze a természetességet és a nemzetiségi jellegünket.

I.3. A Lépésről-lépésre óvodai program célja, gyermekképe

A Lépésről-lépésre óvodai program célja

Az óvodáskorú gyermekek fejlődésének támogatása és személyiségfejlesztése. Valamennyi óvodás gyermek számára az óvodához való egyenlő hozzáférés biztosítása, előítélet mentes, befogadó óvodai légkör folyamatos fenntartása. A gyermekekhez, mint egyedi, mással nem helyettesíthető individuumokhoz és szociális lényekhez, az életkori sajátosságok és egyéni szükségletek, különbségek ismeretében való közelítése. A feltételrendszerrel, a tevékenységek tudatos befolyásolásával segíteni a személyisége kibontakozását, tekintettel az eltérő adottságokra, képességekre, szokásokra, nembeli, vérmérsékleti különbségekre és a családok értékrendjének sokféleségére.

A szlovák nemzetiségi nevelésben résztvevő óvodás gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiségi kultúra megismerése és elsajátítása, a kulturális hagyományok, a szlovák nyelv átörökítése és fejlesztése, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének biztosítása. Az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv használatának érvényesítése oly módon, hogy a hangsúly a nemzetiségi nyelv fejlesztésén van.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekek számára az önzonosságuk megőrzésének biztosítása, ápolása, erősítése, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelme.

A sajátos nevelési igényű gyermekek harmonikus személyiségfejlődésének biztosításához – a különleges gondozási igényüket kielégítve - a másságot elfogadó környezet folyamatos fenntartása.

II. Gyermekképünk

Olyan gyermek, aki érzelmileg gazdag, aki nyugodt, tele van élményekkel, erősen kötődik a szlovák nemzetiség nyelvéhez, kultúr kincséhez: meséhez, zenéhez, szín – forma- tárgyi világához. Aki környezetében jól tájékozódó érdeklődő, kiegyensúlyozott önmagát értékelni tudó és másokat elfogadó együttműködő. Olyan gyermek, aki tud szeretni, boldogan fedezi fel, csodálkozik rá a körülötte lévő világra.

*„Engem ne emeljen a magasba senki,
Ha nem tud odáig tartani,
Amíg megnövök.
Guggoljon ide mellém,*

---

*Ki nem csak ballani, de
Értetni akar, hogy közel
Legyen a szívdobogásunk.”
(Birtalan Ferenc)*

Általános nevelési feladataink:

- A lépésről-lépésre óvodai programunk alapvető feladatának tekinti a személyiség dimenziók harmonikus fejlesztését, a gyermekek erősségeinek és esetleges hátrányainak feltárását.
- A személyiségértékek, tulajdonságok, képességek közül, az egyoldalú fejlesztés elkerülésével, kiemelten alapozzuk meg az alábbiakat:
  - a személyiség autonómiáját, pozitív énképét, önérvényesítő képességét
  - a saját szükségletek kifejezésének képességét
  - az érzelmi gazdagságot
  - a kulturált magatartás szokásait
  - az önfejlesztő magatartást
  - a másság tolerálását
  - a társakkal való együttműködést
  - a döntés, a választás, a rugalmas gondolkodás, a kreativitás képességét
  - a művészetek, a természeti, társadalmi környezetük iránti érzékenységüket
  - alapvető képességeket, melyek a békés úton való konfliktusrendezést, a békés egymás mellett élést segítik
  - fejlődjön a gyermekek felelősségérzete önmaguk, szűkebb és tágabb környezetük, nemzetünk és hazánk iránt
- A sajátos tevékenységközpont-rendszerrel és a gyermeki szabadság biztosításával támogatjuk a szocializáció szempontjából fontos szokásokat, magatartásokat:
  - a kompromisszumok, konszenzusok és az önérvényesítés stratégiáinak megtanulását
  - a kontaktuskeresést, a kommunikálás és társalgás technikáinak elsajátítását
  - a társas konfliktusokban kevés felnőtt segítséggel a megoldások keresését
  - az önszabályozás, az önkontroll alakulását
  - a közös tevékenységekben az igényeknek, elképzeléseknek megfelelő szervezési teendők felvállalását
  - a gyermekek játékszükségletének kielégítését, az önkifejezés és az együttműködés kiteljesedését
  - a kisebbségi identitástudat kialakulását és fejlesztését
- Az értelmi fejlődésben a gyermekek eltérő tapasztalataira, egyéni és közös élményeire, érdeklődésükre és kíváncsiságukra építve: - a cselekvés, tevékenység, - a beszéd és a – gondolkodás egy-ségét biztosítva fontosnak tartjuk:
  - az utánzásra épülő tanulással együtt a felfedezéseket, a próbálkozásokat, az élethelyzetekben, tevékenységekben történő felismeréseket, a pszichikus funkciók intenzív fejlődését
  - a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében integrált keretek között biztosítjuk a spon-tán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését
  - a szlovák nemzetiségi életmódhoz és a kultúrához kötődő hagyományok és szokások ápolása, fejlesztését,
  - a természet, az élőlények szeretetét és védelmét,
  - az írott nyelv és a jelzések iránti érdeklődést,
  - anyanyelvi környezet biztosítása a szlovák nemzetiségű gyermekek számára. A két nyelv (ma-gyar és szlovák) használatának aránya: 50 % -50%.

- Kiemelten fontosnak tekintjük az egészséges testi és lelki fejlődést, az egészséges életmód szokásainak alakítását, a szükségletek és a mozgásigény kielégítését, az egészség óvását, védelmét az esetleges hátrányok korrekcióját
- A szlovák nemzetiségi nevelés keretein belül:
  - A gyermekek felkészítése a szlovák nemzetiségi nyelv iskolai tanulására,
  - A szlovák nemzetiségi identitástudat kialakítása és fejlesztése.

III. Óvodaképünk

Óvodaképünk a **NYITOTT ÓVODA**. Óvodánk nyitott, a családi ház és a társadalmi környezet felé. Intézményünk elsősorban a családok felé nyitott, a nemzeti köznevelésről szóló törvénynek megfelelően: „A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet töltenek be.” A gyermek személyiségfejlődésében pozitív énképének kialakulásában meghatározó jelentőségű a család. Óvodánk a környezetében élő családokból érkező gyerekek számára elsősorban a családi nevelés kiegészítésére törekszik. Első lépésként, az óvodába lépést megelőző időszakban, a csoportok óvodapedagógusai megismerik a családok szükségleteit, értékrendjét: kérdőív, elbeszélgetés útján. Nagy hangsúlyt fektetünk a szülői házzal való nyitottság folyamatában a mintaadásra. Azzal, hogy a szülő aktívan részt vesz – az egészségügyi szabályok betartásával – az óvoda életében mintát kap a pozitív nevelési módszerekhez. Eközben mi sok-sok olyan információhoz jutunk a gyermekről, otthoni környezetéről, mely segítséget jelent számunkra az egyéni fejlesztés során. A családi házzal való kapcsolattartásunk során nagy hangsúlyt fektetünk a kölcsönös bizalom kiépítésére. A szülők merjenek bátran hozzánk fordulni problémáikkal, osszák meg velünk gyermekeikkel kapcsolatos gondjaikat, örömeiket. A bizalom kiépítésének első lépése a befogadás ideje, mely az előjegyzés napjával kezdődik. A szülőnek és gyermekének már ekkor éreznie kell, hogy örömmel és szívesen várjuk őket és nyitottságunkkal meg is kell őket győznünk arról, hogy gyermeke nálunk meleg, harmonikus, szeretetteljes légkörre talált. A szülőkkel való kommunikációt a kedélyesség, szívéllyesség, megértő viselkedésünk jellemzi. A család és az óvodapedagógusok közötti kommunikáció összetevői: üzenetek, nap -eleji és -végi beszélgetések, családlátogatások és egyéb kapcsolattartási formák. A kommunikáció során nyert családi információkat bizalmasan kezeljük. Nyitottságunk biztosítja az információáramlás zökkenőmentességét is, a szülőknek ismerniük kell hosszú és rövid távú céljainkat, csak így tud azonosulni kitűzött céljainkkal:

- Helyi Pedagógiai Programunk megismertetése a szülővel,
- Éves céljaink és feladataink ismertetése
- A gyermekekkel kapcsolatos információk, fejlesztési feladatok

A szülők részt vesznek közös óvodai programjainkon. A nemzetiségi hagyományok és kultúra ápolásainak szerves részévé válnak a szülők. Segítik a szlovák nemzetiségi hagyományok felkutatását, ápolását és az óvodai életbe való beépítését. A bükk-szentlászlói szlovák nemzetiségi óvodapedagógusok a szlovák kultúra közvetítőiként tudatosítják a szülőknél és gyermekekben: a „gyökök” meghatározzák egész életünket, azt ápolni és tisztelni kell. A nyitott óvoda modelljéhez hozzátartozik az óvoda környezetével való nyitott együttműködés is, melyről a „Kapcsolattartásaink” című fejezetben írjuk le elveinket.

IV. A Program sajátosságai és koncepciója:

Az óvodai nevelésben alapelv:

a., a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi,

---

b., a nevelés befogadó, gyermekközpontú, ennek megfelelően lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását.

Nevelési céljaink és az alapelvek figyelembevételével a Lépésről-lépésre óvodai program **sajátosságai**:

IV.1. Individualizálva szocializál

1. Sajátos tevékenységközpont-rendszerben biztosítja a feltételrendszert, a tevékenységi színtereit a szabad játékot és az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységek választási lehetőségét. Ez a rendszer szintetizálja a szervezeti kereteket és integrálja a fejlesztés tartalmát.
2. A családok bevonás az óvodai életbe. Aktivizálja a szülőket az együttműködésben. Erősíti a szülők felelősségét, támogatja a családi nevelés problémáinak megoldását. Az óvodapedagógus a rendszerben mintát ad a közös játékokra, a gyermekekkel való törődésre, a nevelésre.
3. A program, az óvoda lehetőségeit, a környezetünk igényeinek, a családok helyzetét és a gyermekeinket érintő társadalmi háttér folyamatokat figyelembe véve támogatja a nevelési folyamatokat.

IV.1.1. Individualizálva szocializál

a. Individualizál:

- egyéni szükségletekre épít,
- szükségleteket fejleszt; differenciáltan; figyelmet fordít a sajátos nevelési igényű gyermekek különleges gondozási igényének kielégítésére,
- a személyiség sokszínűségét tolerálja,
- az eltérő szükségleteket felismerve, egyénre szóló fejlesztő programot készít,
- a gyermekek személyiségének alapos megismeréséből indul ki,
- az erősekre épít,
- a fejlődést differenciáltan értékeli,
- segíti a szlovák nemzetiségi identitástudat kialakítását és fejlesztését, a migráns családok interkulturális nevelésen alapuló integrációját.

b. Szocializál:

- az egyéni fejlettségből kiindulva megteremti a szocializáció optimális feltételeit,
- tudatosan alakítja a szociális viszonyokat, együttműködéseket,
- ápolja és fejleszti a szlovák nemzetiségi életmódhoz, kultúrákhoz kötődő hagyományokat és szokásokat

IV.1.2. Tevékenységközpont rendszerben fejleszt

7 tevékenységközpontot szervez:

- családi játék (szerepjátékok),
- irodalmi, ének-zenei tevékenység központja,
- az építőjáték (konstruálás, barkácsolás) központja,

- az ábrázoló művészeti tevékenységek, kézművesség központja,
- a manipulációs (társasjátékok) tevékenységek központja,
- homok és vízasztali tevékenységek,
- a természetismereti tevékenységek központja.

Ezek a központok a színterei:

- a szabad játéknak és az óvodapedagógus által irányított tevékenységeknek (játékos tanulás).

A központok feltételrendszere, a helyigénye, időtartama, a gyermekek létszáma, a tevékenységek tartalma, jelege és formája az önállóság és az irányítás aránya, a felnőttek száma, a fejlesztési céloknak vannak alárendelve, ugyanakkor a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének, sajátos nevelési igényeinek megfelelően, a szlovák nemzetiségi hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.

IV.1.3. A családok bevonásának sajátos rendszerére épít

Az óvodáskorú gyermek. nevelésének elsődleges színtere a család

A családok (a felnőttek, testvérek) számára az óvoda nyitott, a csoportszoba az együttműködés fő színtere: A hagyományos együttműködési formákkal szemben új minőségű kapcsolattartó formák működnek:

- a szülő besegít az óvodai életbe,
- közreműködik a feltételek megteremtésében,
- bevonható: érdekes témák, a település hagyományainak ápolásába, a hagyományok felelevenítésébe, a saját gyermekét fejlesztő tevékenységekbe, a gyermek fejlesztésének folyamatába,
- a szülői rétegek szükségleteire épülnek a programok, a szülői szervezetek működtetésének új lehetőségeit tartalmazza,
- a szlovák nemzetiségi nevelőmunka kiegészül a családdal való együttműködéssel, különösen a gyermekek nyelvi kultúrájának fejlesztése, a hagyományápolás és a nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.

IV.1.4. A családok szociális támogatásában, segítségével közreműködik

- szolgáltatásokat biztosít: a gyermekek nevelését segítő programokkal,
- a szülő- gyermekek szabadidő szervezésében közreműködik,
- a külső segítőhálózattal – MESZEGYI – a kapcsolatot tartja, kiegészíti a szlovák nemzetiségi nevelőmunkát a nemzetiségi szervezetekkel való együttműködést,
- támogató környezetet nyújtunk a szülők gyermeknevelési kompetenciáinak erősítéséhez, a szülői rugalmasság fejlesztéséhez, valamint a segítő szolgáltatások igénybevételéhez,
- szülői rétegigények kielégítését szervezi.

IV.2. Az individualizálás lehetőségei, elvei óvodánkban

Az individualizáló nevelés, fejlesztés olyan pedagógiai megközelítés, amely figyelembe veszi mindazt, amit a gyermekek egyéni különbségként hoznak magukkal. Az individualizálás a gyermekek közötti különbségek, felismerésére épül, és áthatja az egész óvodai életet, annak minden tevékenységét. Minden gyermeket figyelembe vesz a maga fejlődési szintjén. A gyermekek ismere-

tében egyéni célokat tűzünk ki, az egyéni erősségek és igények méltánylásával. Hiszen az azonos korú gyermekek között is jelentős fejlődésbeli különbségek vannak.

Ez megnyilvánulhat:

- a gyermekek eltérő biológiai szükségleteiben (mikor éhes, szomja, mennyit eszik stb.),
- adottságaikban,
- sajátos nevelési igényükben,
- tapasztalataikban,
- a mozgásigényükben,
- a szociabilitásukban,
- az érdeklődésben, az egyéni élményekben,
- az énképben, a tanulás stílusában,
- a kontaktusteremtésben.

Ezért az óvodapedagógusoknak jól kell ismerniük a fejlődési tendenciákat. Ehhez nyújt segítséget a személyiségnapló, amelynek vezetése a fejlettség és a fejlesztési feladatok regisztrálására szolgál. Az individualizálás elvei:

- A gyermek személyiségének megismerése az óvodába lépéstől kezdve – képességek, erősségek, gyenge pontok regisztrálása (személyiségnapló),
- A személyes kontaktus biztosítása a tevékenységekben, az óvodapedagógus és a gyermek között, gyermek – dajka között,
- A gyermekekkel való beszélgetések,
- A személyesség mélységéig eljutó beszélgetés, amelyek főszereplője a gyermek,
- A gyermekek eltérő testi-lelki szükségleteinek figyelembevétele:
  - a) A gyermekek élményvilágának tapasztalati körének és információinak megismerése.
  - b) Érdeklődési körének adottságának, temperamentumának megismerése.
  - c) Sajátos nevelési igényeinek kielégítése
  - d) Kedvenc időtöltésének, játékának megismerése,
- Az eltérő időpontban jelentkező mozgásigény folyamatos kielégítése
- Az igény szerinti szeparáció lehetőségének biztosítása a terem berendezésével,
- A személyiség biztosítása a gyermekek munkáinak személyes tárgyainak tárolásában,
- A gyermekekre vonatkozó információk bizalmas

V. A Lépésről-lépésre óvodai program feladatrendszere

Az óvodai nevelés feladatai az óvodai élet tevékenységformáinak keretében, az óvodapedagógus tudatos nevelőmunkájának következtében valósulnak meg, és a gyermek személyiségének fejlődését eredményezik.

V.1. Egészséges életmód alakítása

Ez a feladatkör az óvodai nevelés funkciói közül a legfontosabbat érvényesíti, vagyis az egészség, a testi fejlődés, a fizikai állapot védelmét és fejlesztését.

Célunk az egészséges és kulturált személyiség fejlesztése érdekében a személyes motívumok kialakítása

- az **önkiszolgálási motívumok** közé tartozó biológiai szükségletek, a komfortszükséglet a mozgás és élményszükséglet

- **önvédelmi motívumok** fejlesztése az egészséges életmódra nevelés, a konfliktusok kezelésére történő nevelés kapcsán
- **a szuverenitás motívumainak kialakítása**, mint az önállósulási és öntevékenységi vágy
- **önértékelési motívumok fejlesztése**, mint az önbizalom és az önbecsülés, a reális, a képességeket is figyelembe vevő teljesítményértékelés eredményeként.

Feladataink közé tartozik ezek alapján:

- a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges környezet és eszközrendszer biztosítása,
- a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- összerendezett nagy és kismozgások (finommotorika) fejlesztése,
- testi képességek fejlődésének elősegítése,
- a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- az egészséges életmód szokásainak megalapozása: testápolás, étkezés, öltözködés, betegség-megelőzés, egészségmegőrzés,
- a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- a környezet védelméhez, fenntarthatóságához és megővéséhez kapcsolódó szokások alakítása
- sajátos nevelési igények kielégítése, prevenciók és korrekciós testi fejlesztés feladatai szükség esetén speciális szakemberekkel együttműködve.
- a környezet védelméhez és megővéséhez kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- megfelelő szakemberek bevonásával- a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciók és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

V.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Kiemelten fontos, hogy a gyermeket az óvodába folyamatosan szeretetteljes légkör vegye körül, ennek érdekében már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik a gyermeket. Az óvodapedagógus – gyermek, gyermek – dajka, gyermek – gyermek kapcsolatot a teljes óvodai élet alatt pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. A szocializáció és a polarizált érzelmek is a tanulás eredményei. Ebben a folyamatban fontos, hogy a magasabb rendű érzelmeket is kibontakoztassuk.

Célunk a szociális képességek fejlesztése

- **szociális kommunikációs képességek fejlesztése**, mint a kommunikáló felek aktivitásnak: azaz érzelmi állapotának, magatartásának és viselkedésének aktuális befolyásolási képességének fejlesztése
- **a kötődés képességének fejlesztése**, melynek gazdagsága, ereje és minősége meghatározza a szociális életminőséget, a szociálisviselkedést, és a személyiség szociális fejlődését
- **csoporthétre, szervezeti és társadalmi létre való képesség megalapozása és fejlesztése** a gyermekeink életkorához illeszkedő ünnepeink megünneplése, versenyek, és számos, az óvodai életre jellemző helyzetek során – törekszünk a reális ön – és társértékelés kialakítására

- **Az együttműködés, a vezetés és a versengés képességeinek megalapozása és fejlesztése** a segítő együttműködés rendszeres alkalmazásával, a segítő nevelői magatartás megtapasztalásával, valamint a mozgásos és a különböző versenyjátékok gyakorlása során.

Feladataink ezek alapján:

- Az erkölcsi, szociális érzelmek megalapozásának feltétele az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, nyitott, a sajátos nevelési igényű gyermekek egészséges személyiségfejlődéséhez szükséges harmónia, családi légkör megteremtése,
- Pozitív erkölcsi tulajdonságok megerősítése (együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás),
- Szociális érzékenység kialakításával segítjük a másság elfogadását.
- A gyerekek tudjanak rácsodálkozni a természetben és az őket körülvevő közvetlen óvodai környezetükben a szépre és a jóra, tiszteljék és becsülik azt. Ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való alapja.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megalapozása.
- Esztétikai értékítélet megalapozása az esztétikai élményeken keresztül.
- Az életkori sajátosságok figyelembevételével a gyermeki kíváncsiság, érdeklődés felkeltése,
- meghitt beszélgetésekkel kommunikációs aktivitás fejlesztése,
- az érzelmi alapigények kielégítésének segítségével (biztonságérzet, védettség, sajátos nevelési igény) a szabad önkifejezés képességének fejlesztése életkornak megfelelő formában (verbális, vizuális, metakommunikatív).

A szocializáció szerepekre készít fel, meglevő kulturális, viselkedési módozatok elsajátítását jelenti. Ez is tanulás eredménye, mivel a gyermek ezt nem tudja önmagától felfedezni.

- A szabályok felfedeztetése mintaadással, szokássá válásának elősegítése a kezdeti gátlás feloldásával, a sajátos nevelési igényű gyermekek különleges gondozásával, mintakövetéses tanulásal, egyéni élmények átélésével.
- A szlovák nemzetiségi kultúra, norma és a családi nevelésből eredő testi, lelki, szociális szükségletek formálása.
- A szlovák nyelvből adódóan nagy hangsúlyt helyezünk a metakommunikációs helyzetekben történő tájékozódás gyakorlására.
- Kiemelt feladatnak tekintjük a családdal való együttnevelést, a családok szokásrendszernek megismerését és a családok bevonását az óvodai életbe.
- Értékként kezeljük a szlovák nemzeti hagyományokat, tiszteletben tartjuk az eltérő kultúrák sajátosan szocializáló szabályait.

V.3. Értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célunk az értelmi képességek fejlesztése:

- **a megismerés képességeinek fejlesztése**, mint a megfigyelés, a kódolás képessége, a kísérletezés, elemzés és érvelés
- **a beszéd, a kommunikáció fejlesztése**, melynek alapvető funkciója a kivitelező tevékenység, a megismerés, a gondolkodás és a tanulás szolgálata. A szlovák nemzetiségi nevelés során törekedünk arra, hogy a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtésével – figyelembe véve a gyermekek szlovák nyelvismeretét – minél teljesebbé váljon a nemzetiségi nyelven folyó kom-

---

munikáció. Óvodapedagógusaink a rendszeresen visszatérő, ismétlődő kommunikációs helyzetekkel biztosítják az utánzáson alapuló nyelvelsajátítást.

- **a gondolkodás bonyolult képességrendszerének fejlesztése**, mint a viszonyítás, az általánosítás és osztályozás, valamint a problémamegoldás
- **a megismerési vágy felkeltése**, a természetes kíváncsiság vágy táplálása
- **a tanulási képesség fejlesztése** az értelmi képességek fejlesztésével: a tapasztalati és értelmező, valamint az önálló és szociális tanulási módok során.
- a felfedezési vágy felkeltésére, melynek alapja a felfedezettől tanulás, a problémamegoldó tevékenység intenzív, élményt nyújtó folyamata
- **az újabb és újabb fejlesztő játékok megtanulása / megtanítása** biztosítja, a játék, a játékoság kapcsán a szimuláció gazdag eszköztára pedig támogatja az egyes témák feldolgozását, a játékszeretet továbbfejlesztését
- **optimális teljesítmény vágy kialakítása** a következetes és reális értékeléssel, a szélsőségektől mentes, a tanulás értelmének megmutatása olyan játékos és egyéb helyzetekben, mikor a gyermekek megtapasztalhatják tudásuk gyakorlati hasznát, érzékelve saját változásukat és fejlődésüket.

Ennek alapján feladatunk:

- Egyéni fejlettségi szintekre építő választható tevékenységek során rácsodálkozási élményeken keresztül az élménybefogadó képesség megalapozása, erősítése,
  - Az intellektuális érzelmek fejlesztése az egész élet folyamán való tanulás igényének megalapozása érdekében.
  - A tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozásával a gondolkodási műveletek fejlesztése
  - Az anyanyelvi fejlesztés és ezzel párhuzamosan a szlovák nyelvi fejlesztés megvalósítása
- Programunkban az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának megfelelően, a gyermeki érdeklődésre, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve biztosítunk lehetőséget tapasztalatszerzésre a természeti és társadalmi környezetről.

Tevékenységek központú szemléletünk legfőbb megnyilvánulása az a rendszer, amely egységbe foglalja, integrálja a személyiség fejlődésében meghatározó tevékenységformákat, a játékot, a tanulást és a munkajellegű tevékenységeket. E szemlélet alapján a gyermekek természetes életterében cselekedtető helyzetek szolgálják a fejlődést és fejlesztést.

A tér berendezése során az alábbi szempontokat vettük figyelembe:

Megfelelő hely biztosítása:

- a szabad játékhoz,
- a játékfajtákhoz,
- az egyéb tevékenységekhez,
- a spontán, szabad mozgáshoz,
- az étkezéshez / folyamatos tízóraihoz /,
- a mozgásos szabályjátékhoz, énekes játékhoz.

A gyermek önállóságának és kreativitásának kibontakozása érdekében:

- a berendezés mobilitása, a terem igények szerinti alakíthatósága.

A gyermekcsoportban a változó szükségletek kielégítése:

- a csoport életkori összetételétől, érdeklődésétől, az aktuális élményektől függ.

A csoportszoba berendezésének és felszerelésének alakítása:

- az évszak, az időjárás, a témaprojekt figyelembevételével
- az óvoda környezetet tükrözi a szlovák nemzetiség kultúráját, életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit.

A tevékenységközpontok helye viszonylag állandó. Számuk, a körülhatárolt terek nagysága, felszerelése, berendezése változik. A gyermekek a játékban átrendezik a tereket. Kivételt képez az ábrázolás eszköztára és a homok-víz asztal.

A hét tevékenységközpont a következő:

1. A családi és egyéb szerep-szituációs drámajáték központja, valamint a gyermek saját szükségleteire szervezett munkajellegű tevékenységek színtere (sütés, salátakészítés ...),
2. Irodalmi, ének-zeni tevékenységek, mikrocsoportos mozgásfejlesztő játékok kezdeményezésének központja,
3. Homok-víz asztali tevékenységek, modellezések, terepasztali játékok központja,
4. Építőjátékok, barkácsolás, szerepjátékok központja (mozgásfejlesztő játékok kezdeményezésére is alkalmas),
5. Művészeti tevékenységek központja (ábrázoló, kézi munka, kézműves, konstruáló tevékenységek),
6. Manipulációs, asztali, társas, szabályjátékok központja,
7. Természetismereti központ – az udvar, a külső környezet.

A tevékenységközpontok választásokra, elmélyült tevékenységekre ingerlő környezetet jelentenek. A gyermekek szabadon rendelkeznek az eszközökkel, és a nyersanyagok felhasználásával. Szükségeiknek megfelelően gazdagíthatják az eszköztárat. Kevesebb kész eszköz, több kreativitásra serkentő anyag áll a gyermekek rendelkezésére. A folyamatos játékot, a gyermekek tájékozódását segítik azok a kis kártyák, amelyek a polcokon az eszközök helyét jelzik. A gyermekek öntevékenyen rakják el az eszközöket, ha már nem használják. A csoportszobában több napon át folytatódó játékban, a terem nagyságától függően, megőrzik a kialakított tereket, építményeket. Az eszközök elrakása elsősorban a művészeti tevékenységeknél szükséges (festékek, ecsetek...stb).

V. 4. Az anyanyelv fejlesztése

A Lépésről-lépésre óvodai programon belül kiemelten kezeljük az anyanyelv fejlesztését. Az anyanyelvi nevelés komplex módon épül be a teljes óvodai nevelő-fejlesztő folyamatba.

Feladatunk a beszélő környezet kialakítása, fenntartása:

- tapasztalatok, érzelmek, gondolatok szóbeli kifejezőképességének fejlesztése,
- kontaktusteremtés, a kommunikációs képesség, önkifejezés eszközeinek fejlesztése,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek tapintatos, egyéni fejlesztése,
- írott nyelv iránti érdeklődés felkeltése,
- a szlovák nemzetiségi kultúr kincséből és az anyanemzet kultúrájából tudatosan felépített tematika segítségével a nyelvsajátítás megszervezése, szlovák anyanyelvi környezet megvalósítása az egész nap folyamán,
- felnőtt (óvodapedagógus, dajka, más dolgozók) mintaadó kommunikációja - javítgatás elkerülése
- a gyermek türelmes meghallgatása,
- a gyermeki kérdések támogatása és a

-
- a gyermeki válaszok igénye.

V. 5. Művészeti nevelés

Programunk kiemelten kezeli a kreativitás fejlesztését, komplexitásra törekszik a művészeti nevelés terén:

- az érzelmi nevelés fontos eszközeként a polarizált érzelmek megalapozása, az empátia, az önkifejezés erősítése,
- az esztétikai és etikai élmények nyújtásával az esztétikai és etikai fogékonyság formálása,
- az irodalom, az ének-zenei nevelés tartalmával a népi hagyományok, a kultúra gyökereinek ápolása,
- a drámapedagógia eszközeivel az érzelmek, gondolatok mozgással és egyéb eszközökkel történő kifejezésének segítése,
- az alkotása, az esztétikum létrehozásának ösztönzése,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlesztése,
- a szlovák nemzetiségi kultúra hagyományos forma és színvilágának, hagyományainak, zenei és táncmotívumainak ápolása,
- a multikulturális értékek megbecsülése.

V. 6. A külső világ tevékeny megismerése

A külső világ tevékeny megismerése tartalmi szempontból két egymástól elválaszthatatlan kört foglal magában.

Az első kör: a tárgyi, természeti környezettel, a jelenségekkel, folyamatokkal, anyagokkal kapcsolatos tapasztalatoktól a társadalmi környezet történéseinek érzékeléséig terjed.

A második kör: a környezetben, a tevékenységekben, az élethelyzetekben megszerezhető matematikai tapasztalatokat integrálja.

A természeti és társadalmi környezet a művészeti tevékenységek forrása is, tehát az ismeretek integrációja széleskörű. Bármely jelenség, történés, folyamat sokféle információt hordoz, amelyet a felfedező, kereső probléma érzékeny gyermekek több oldalról, aspektusból megtapasztalhatnak. A külső világ megismerésének elsődleges forrása, maga a természet és a társadalmi valóság, a gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb világ, amelynek vannak általános jellemzői, de jelentősebb eltérésekkel tapasztalhatja meg a gyermek mindezt lakókörnyezetünk, a hegyvidéki táj jellegétől függően.

A Lépésről-lépésre programban a külső világ megismerését szolgálja a természetismereti tevékenységközpont is, ahol a gyermekek gyűjteményei a folyamatok, a különféle anyagok és jelenségek közvetlenül is megfigyelhetők, megtapasztalhatók, egyéni érdeklődéstől függően a sajátos nevelési igényű gyermekek számára is differenciált lehetőséget adva a tapasztalatszerzésre.

A másik fontos tapasztalati forrás: a homokkal, vízzel és különböző anyagokkal ellátott tevékenységközpont, ahol a tudatosan biztosított eszközökkel a gyermekek kísérletezhetnek, próbálkozhatnak.

A természeti, társadalmi, matematikai tapasztalatok, ismeretek változó körülményekben történő játékos alkalmazását segítik a szabály és a társasjátékok.

A mozaikszerű megfigyelések rendezését szolgálják a gyermekek által készített tablók, képes könyvek, „tematikus albumok „,

Az óvodapedagógus feladatai közül kiemelt jelentőségű a természet, az élővilág szeretetére és a környezetvédelemre nevelés.

Az óvoda udvara, a lakóhely, a családok otthona, a szülők munkahelye, az intézmények mind a megismerés forrásai. Ezek feltárásában, az előkészületekben a gyermekek és a szülők aktívan részt vesznek.

A szlovák nemzetiség hagyományainak és jellegzetességeinek megismerését is a szülők bevonásával valósítjuk meg. Ezzel biztosítjuk azt, hogy óvodánk környezete tükrözi a szlovák nemzeti kultúráját, életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit.

VI. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

VI. 1. Játék

Programunk alappilléreinek egyike az individualizálás, mely a játékban, mint a gyermek elsődleges tevékenységében realizálódik.

Helyi Pedagógiai Programunkban a játékot kiemelt gondossággal szervezzük. A kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, a gyermek elemi, pszichikus szüksége. Integráló tevékenység, amelyet végig kísér a tanulás és a munka néhány jellemzője. A spontán tanulás színtere. A játékszükségletből fakadó eszközkészítés során a felnőtt segítségével technikai megoldásokat tanulnak meg. Ez különösen hangsúlyos a munkaszeretet megalapozásának folyamatában. A munka megbecsülésére nevelés legfontosabb a hátrányos helyzetben nevelkedő gyermek számára, hiszen szülei önhibájukon kívül a társadalom perifériájára kerültek, munkahelyük elvesztése miatt. Egyes játékfajtákban külső cél nélkül, a gyermek reprodukálja a felnőttek munkáját, majd a barkácsolásban, konstruálásban megjelenik a „valaminek a létrehozására” törekvés. A gyermek a játékban számtalan információt ad önmagáról, belső világáról, kellemes és kellemetlen élményeiről. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában taglalja. Itt alakulnak társas kapcsolatai, gazdagodnak szociális érzelmei, a világról szerzett tapasztalatai, ismeretei.

A szabad játék helye a Lépésről-lépésre programban kiemelt.

A játék szabadságának értelmezése:

- spontán jellegű,
- egyéni és közös élményekből táplálkozik /szabadon emelhet ki elemeket az élményből, vagy tetszés szerint, érzelmi indíttatásuktól vezérelve átrendezheti, szubjektíven reprodukálhatja/,
- az eszköz és a térhasználat szabadsága,
- a tevékenység önmagában is öröm forrása,
- érdeklődés, érzelmi azonosulás vezérli, egy-egy tevékenységben megjelennek a munkavégzés szabályai,
- önként vállalhat szerepeket,
- a sajátos nevelési igényű gyermek is lehetőséget kap a harmonikus kiteljesedésre,
- képzeletével gazdagíthatja a valóságból származó élményeit, irreális helyzeteket hozhat létre.

A játékban tanulás sajátos lehetőségei:

- a gyermek életkorától és fejlettségi szintjétől függően választhat,
- minden szituációban örömforrásként éli meg az ismeretek elsajátítását,
- nem érzékeli a kötöttségeket az irányított tevékenységekben.

A nyugodt játék feltételei

a) A felnőtt szerepe a játéktevékenységben:

- a szülők aktív bevonása,
- a feltételek közös megteremtésében való együttműködés / élmény, eszközök készítése, hely, idő, a tevékenységközpontok kialakítása/,
- az együttműködésben az alapvető udvariassági szokások erősítése,
- a gyermeket figyelő, segítő, megerősítő tevékenység, a sajátos nevelési igényű gyermek mását elfogadó környezet folyamatos, tapintatos fenntartása,
- a témák közelebb hozása érdekében „tematikus” tablók készítése, az élmények megbeszélése, felidézése,
- a direkt beavatkozások elkerülésével a holtpontra jutott tevékenységek motiválása,
- partnerként szerepet vállalva, a szituációkba beilleszkedve, együttműködve a tevékenység gazdagítása,
- a gyermek meg nem oldott konfliktusainak feloldása,
- a nehezen beilleszkedő gyermekek társas kapcsolataiban jelentkező nehézségek feloldása,
- a gyermekek kezdeményezéseitől függően egy-egy nagyobb témakörre történő ráhangolás;
- ha szükséges részvétel a játékban:
  - szerepvállalás,
  - kreatív megoldások megkeresésében és kivitelezésében való közreműködés,
  - helyzetek elemzése,
  - közös szabályok megbeszélése,
  - közvetlen tapasztalatok kiegészítése,
  - a közvetett információk felidézése
  - a társas kapcsolatok befolyásolása
  - érdekes témák összegyűjtése,
  - az otthoni feladatokban a szülők aktivizálása,
  - a témaprojektek átgondolása, előkészítése.

b) Az individualizálás lehetőségei a játékban

Az óvodai élet kezdő szakaszában a gyermek valódi játszótársa gyakran a felnőtt, az óvodapedagógus, vagy a befogadásban közreműködő szülő. A bevonható társaként jelenlévő óvodapedagógus a gyermek egyéni igényei szerint segítheti az elakadó játékot. Fontos a felnőtt és a gyermekek közötti személyes kontaktus, amely megnyilvánulhat a kommunikációban, jelzésekben, tevékenységekben. Ez a kapcsolat serkenti a gyermeket a felnőtt utánzására, a minta követésére a társakkal való együttműködésre.

A szabad játék fejlesztő hatását tekintve az időtartamban is a legfontosabb, domináns tevékenység.

Ezért ebben a tevékenységben adják a gyermekek a legtöbb jelzést a személyiségükről. Ugyanakkor a család után ez a tevékenység a szocializáló tér, amelyben a kortárskapcsolatok alakulnak.

Az óvodapedagógus feladatai az egyéni eltérések tolerálása érdekében a játékban:

-
- a gyermekek jelzéseinek, viselkedésének megfigyelése, az információk értékelése,
  - az egyéni érdeklődésnek megfelelő játékfeltételek megteremtése, az egyéni szándékok, elképzelések támogatása,
  - konfliktushelyzetekben az egyén bevonása a megoldásba, a szabályalkotásba,
  - az egyének eltérő szociális szükségleteinek, a sajátos nevelési igényű gyermekek igényeinek kiélegítése,
  - egyénekre irányuló kommunikáció,
  - a gyermekek érzelmi kötődéseinek erősítése, formálása,
  - közvetlen segítségadás a társtalan, nehezen beilleszkedő gyermekek esetében.

Dajka feladata:

- Segíti az óvodapedagógus gondozó- nevelő tevékenységét. Az óvodai napirendhez igazodva önállóan képes tervezni és szervezni napi tevékenységét. Az előre nem tervezett feladatokhoz is rugalmasan tud alkalmazkodni. Az óvodai gyermek csoportok életében a dajkának aktívan is részt vesz.

c) A játékidő biztosítása:

A szabad játék védelmét a napirendben megfelelő időtartam biztosítja. A folyamatos napi tevékenységek során a testápolásra, öltözködésre, étkezésekre, alvásra és pihenésre szánt idő kivételével az egész nap a szabad játék rendelkezésére áll.

Lásd: Napirend fejezetnél!

d) Az élmények biztosítása:

Az óvodapedagógus a gyermekek játékból és a kommunikációból tud következtetni az egyéni élményekre. Ezek az egyéni élmények változatosak, a családi háttér különbségeiből adódóan.

Különösen fontos a sok közös óvodai élményforrás biztosítása. Ezek a közös élmények intenzitással játékra inspirálnak. A pozitív érzelmi azonosulás érdekében fontos számunkra a gyermekekkel közösen megbeszélni, hová is mennének szívesen „élményszerzésre”. A gyermekek tájékozottsága, érdeklődése, sajátos nevelési igénye, korábbi tapasztalatai befolyásolják azoknak a témáknak a számbavételét, amelyekkel kapcsolatban közös élmény szervezhető.

A téma, a tartalom, és a szerepek a játék fontos elemei. A sok közös élmény, a gyűjtőmunka, a gyerekek által készített játékeszközök, a témák több szempontú megközelítése, és tevékenységekhez kapcsolása gazdagítja a játékfajtaikat.

A szabályjáték helye a tevékenységekben:

A gyermekek egyéni döntés alapján kapcsolódnak be a játékba. Az óvodapedagógus a kezdeményezést követően indirekt formában segíti a tevékenységet. A gyermekek a témaprojektekhez társasjátékokat készíthetnek.

A játék rendszerébe szervesen illeszkedik a nemzetiségi kultúrában fellelhető játék, elsősorban mozgásos formában.

A szlovák néphagyományok átörökítésének természetes közege a derűs családi légkörben kialakult játék.

VI. 2. Munkajellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a munkajellegű játékos tevékenységek és a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató munka.

A gyermekek munka jellegű tevékenysége:

- önként – örömmel és szívesen végzett játékos tevékenység,

- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének színtere,
- képességek, készségek, akarat tulajdonságok alakításának fontos lehetősége,
- a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze.

A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos pozitív értékelést igényel.

A gyermekek kezdetben önmagukért, saját szükségleteik kielégítéséért dolgoznak az óvodapedagógus közreműködésével, majd később szívesen vállalnak munkát társaikért is. Ennek megvalósítása érdekében az óvodapedagógus feladatai:

- olyan eszközöknek és azok állandó helyének biztosítása, amelyekkel önállóan végezhető a gyermekek testi épségét nem veszélyeztető munkák,
- vegyes életkorú csoportban a nagyok érdekében a feladatok differenciálása,
- az emberi munka jelentőségének, az alkotása szépségeinek bemutatása, ezen belül a szlovák nemzeti kultúrában meglévő hagyományok megismertetése,
- szülők munkájának megismerése,
- a gyermekek önálló munkavégzésének támogatása a túlvédés és az aktivitás fékezésének elkerülésével.

VI.3.A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A Lépésről-lépésre programban az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységek rendszeres, módszeres, műveltségtartalmat, közvetítő szerepet töltenek be.

A felajánlott tevékenységek és játéktevékenységek ugyanabban a tevékenységközpont-rendszerben folynak.

A felajánlott tevékenységek variációi:

- 1) Kötelező, nagycsoportos formában szervezett mozgásfejlesztés. Vegyes életkorú csoportban a nagyok részére kötelező, a kisebbek részére koruknak megfelelő formában.
- 2) Kötelezően választható tevékenységek: Több tevékenységközpontban felajánlott lehetőségből a döntés kötelező a választás szabad.
- 3) Választható tevékenységek: Dominánsan ezt alkalmazza az óvodapedagógus a szabad játék határain belül, annak zavarása nélkül a spontán helyzeteket felhasználva.

A felajánlott tevékenységek általános jellemzői a gyermekek szempontjából:

- a választás, döntés lehetőségét biztosítva feladattartásra nevel,
- a tevékenységbe ágyazott műveltségtartalom integráltan vagy projektek keretében kerül megközelítésre,
- a gyerekek a cselekvés, tapasztalás szintjén ismerkednek meg a problémákkal és a személyes kontaktus, beszélgetés során tapasztalataikat elemi, fogalmi szinten is kifejezhetik,
- a gyermekek a felnőtt és a kortársak mintájának utánzásával, valamint felfedezéssel, kísérletezéssel, szándékos figyelem és bevonás aktivizálásával játékosan, a sajátos nevelési igényű gyermekek másáigát elfogadó környezetben tanulnak.

A felajánlott tevékenységek jellemzői az óvodapedagógus szempontjából:

- tervszerű, átgondolt, de a gyerekek által formálódó, változó, kreativitásukkal gazdagodó tevékenységekben érvényesül a nevelés kultúráközvetítő szerepe,
- a tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, sok érzékszervét foglalkoztató, a sajátos nevelési igényű gyermek szükségleteit is kielégítő tapasztalás lehetőségének biztosítása.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre. Az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, a szabad játékot tiszteletben tartó felajánlott tevékenységekben valósul meg. A program szellemiségétől távol áll a direkt kényszerítő megoldás. Az óvodapedagógus a felajánlott tevékenységekben tekintettel van az egyéni szükségletekre, a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődési ütemére, az eltérő érdeklődésre és növekvő időtartamú csoportos foglalkozások keretében valósítja meg a fejlesztést.

A témaprojektokban helyet kap a szlovák nemzetiség hagyományából adódó műveltségtartalmak feldolgozása is.

VII. A tevékenységek tartalma

A Lépésről-lépésre óvodai program a gyermekek „koherens világgépének” kialakítása érdekében integrálja a műveltségtartalmat. Az integrálás, vagy nevezhető projekt-rendszernek is, azért hatékony az óvodai nevelésben, mert a tevékenység, a tapasztalás szintjén kerül sor a probléma összefüggéseinek feltárására. A komplex témakörök a gyermekek eltérő megfigyeléseiből, felismeréseiből következően több oldalról közelítik meg a feldolgozás hosszú folyamatában, alakítva, gazdagítva azokat. A tevékenységeket a gyermekek érdeklődése, tapasztalatai, a sajátos nevelési igényű gyermekek szükségletei befolyásolják. A projektek hatással vannak a szabad játék témáira is. A felajánlott tevékenységek gyakran gazdagítják a szabad játékot. Ötlettel szolgálnak, inspirálnak, közös élményforrást jelentenek a további, gyermekek által kezdeményezett tevékenységekhez. A tartalom hordozói azok a tevékenységek, amelyeket a gyermekek vagy az óvodapedagógus kezdeményeznek. Ezeknek a szinterei a kötelező mozgásfejlesztés kivételével az óvodai csoportszoba tevékenységközpontjai és a külső világ. Alkalmanként egy-egy érdekesebb projekt feldolgozásában a szülők is bekapcsolódhatnak. A tevékenységekben a teljes személyiségre kell hatni, az egyoldalú intellektuális fejlesztés elkerülése érdekében. Az óvodapedagógus a felajánlott tevékenységekben tekintettel van az egyéni szükségletekre, a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődési ütemére, az eltérő érdeklődésre és növekvő időtartamú csoportos foglalkozások keretében valósítja meg a fejlesztést.

A szlovák anyanyelvi nemzetiségi csoportban az óvodai élet napirendjében, így a különböző tevékenység tartalmak folyamatában a gyermekek fejlesztése két nyelven folyik: magyar és szlovák nyelven.

VI.1. Az anyanyelvi nevelést megalapozó mesélés, verselés, mondókázás

Az irodalmi nevelést megalapozó mesélés, verselés, mondókázás sokféle tevékenységhez spontán kapcsolódik, a gyermekek kezdeményezéseire, vagy az óvodapedagógus ösztönzésére. Ez utóbbi kezdeményezett helyzet, amely lehet választható, a gyermek fejlettségétől, a sajátos nevelési igényű gyermek szükségleteitől függően, vagy a családi háttér hiányait ismerve, alkalmanként az egész csoport számára felajánlott tevékenység (meseshallgatás).

A mondóka, a vers, mozgásra ösztönzi a gyermeket. A mélyebb érzelmi megközelítés elérése érdekében az improvizálást segítő óvodapedagógus erre is példát adhat. Programunkban a gyermekek által alkotott mesék, elbeszélések, egyénileg és közösen készített mesekönyvek fontos szerepet töltenek be.

Ezek természetesen nem helyettesíthetik a népi, klasszikus és kortárs irodalmi, valamint a szlovák verseket és meséket.

A szlovák nemzetiség kultúr kincséből és az anyanemzet kultúrájából tudatosan felépített tematika szerint folyik, a természetes nyelv ápolása és a kisebbségi identitástudat megalapozása.

A szlovák irodalmi nyelvvel a gyermekek szlovák nyelvi meséken, mondókákon keresztül is ismerkednek.

VII.2. Az ének-zenei nevelés, énekes játék, gyermektánc tartalma:

Óvodánkban az ének-zenei tevékenység a legkedvesebb a gyermekek számára. Ez természetes is, hiszen a zene, a tánc része az életüknek. A nap bármely szakában, időtől és helytől függetlenül táncolják a családból hozott néptánc motívumokat. Többen is képesek már ilyen zsenge korban a nemzetiségi kultúra archaikus, speciális táncmozdulatait kifejezni. A szlovák nemzetiségi csoport hagyományápoló tevékenységében nemcsak a szülők, hanem az Észak - magyarországi régió társintézmények is segítséget nyújtanak. Ilyen formában már életszerűen valósul meg a nemzeti kulturális hagyományok átörökítése. A globális zenei tevékenységekben, amelyekben elsősorban a közös mozgás, éneklés jelenti a legnagyobb élményt, nem az analizáló zenei nevelés dominál. A gyermekek az anyanyelvhez hasonlóan élnek meg a zenét, mint a hangulatok, érzelmek, a jó közérzet fontos kifejezőjét. A projekt rendszerben elválaszthatatlan a tevékenységtől a gyermekek aszociáció által kezdeményezett ének, énekes játék, és az óvodapedagógus által felajánlott lehetőség. Ez utóbbi kötelező, illetve választható formában is felajánlható.

Az ének-zenei nevelés feladatai:

A készségek fejlesztése a mozgás -hang - szöveg összekapcsolásával, sok zenei élmény nyújtása és az éneklés ösztönzése.

A zenei élmény nyújtásába bekapcsolunk zenéhez érőt, zenét művelő szülőket, nagyobb testvéreket.

Fontosnak tartjuk a zenei kreativitás fejlesztését, amelyet az improvizációk támogatásának segítünk. A zenei hallás, ritmus és formaérzék-fejlesztés, a beszédhanggal való játékok, a környezet hangjainak megismerése és felismerése, a játékos képességfejlesztés, a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése, az óvodapedagógus mintaadásán túl az átgondolt tervezéssel válik tudatos személyiségfejlesztő tényezővé.

VII.3. A rajzolás, festés, mintázás kézimunka tevékenység tartalma:

Programunkban sokszínű lehetőséget biztosítunk a vizuális nevelés részterületeinek gyakorlására. Az anyaggal való játék öröme, az alkotás élményét megélt gyermek számára nem az eredmény, hanem a tevékenység a fontos. A tevékenységnek van ugyan kézzel fogható, látható eredménye, de ennek értékelése csak a megerősítés, ösztönzés szándékával történik. Az óvodapedagógus szerepe ezekben a tevékenységekben is meghatározó. A vizuális hatásmód befolyásolása, az önkifejezés technikáinak bemutatása, a műalkotások megismerésének szervezése, a sajátos nevelési igényű gyermekek tapintatos fejlesztése, az óvodapedagógus feladata.

A szülők bekapcsolására is lehetőséget teremtünk a környezetalakításban, a kézműves tevékenységek bemutatásában.

A gyermekek munkáinak megbecsülését szolgálják a kiállítások, és felhasználásuk a környezet szépítésében.

A csoportszoba színvilágának megteremtésében a mértéktartás és a harmónia a meghatározó számunkra. Fontosnak tartjuk, hogy tükrözze az évszakokat, a gyermekek speciális érdeklődését, a játéktevékenység témáinak alakulását.

A szlovák kultúr kincs népi motívumait megjelenítjük a díszítő munkában és a kézi munka területén.

VII.4. A mozgásfejlesztés tartalma

Óvodánkban az egészséges életmódra nevelés, a testi fejlődés elősegítése érdekében a legfontosabb terület a koordinált mozgás fejlesztése. A mozgásfejlesztést a helyi sajátosságainknak megfelelően valósítjuk meg. Intézményünkben a mozgásfejlesztés színtere a csoportszoba, a szabad tevékenységközpontok és az egész évben rendelkezésre álló, nagy mozgásteret biztosító udvar.

A gyermekek igényeinek megfelelően, az óvodapedagógus döntése alapján naponta szervezett, kezdeményezett a mozgásfejlesztés. A heti tervben minimum két alkalommal kötelező mozgásfejlesztés szerepel, és két alkalommal mozgásfejlesztés szabályjátékokkal a mindennapos rövid játékos mozgásfejlesztés mellett. A mozgásfejlesztő szabályjátékok eszköztárát bővítjük a szlovák kultúra hagyományában fellelhető játékeszközökkel, és a szülők közreműködésével készült eszközökkel. A mozgás játékblokkok anatómiai – élettani szempontokat érvényesítő rendszerre épülnek.

Tartalmai: a természetes mozgások, mozgásos játékok, prevenciók gyakorlatok szerekekkel, kézi szerekekkel és az udvari felszerelések, terepviszonyok kihasználásával. A gyerekek mozgásigénye és készsége eltérő, ezért

Differenciálunk:

Az időtartamban, a mozgástempóban, mennyiségben és minőségben, külön figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek mozgásfejlesztésére.

Fejlesztjük a testi képességeket: az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás).

Fejlesztő tevékenységünk megfelel az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában meghatározott részfeladatoknak:

- természetes mozgás fejlesztése,
- testi képességek fejlesztése,
- teherbíró képesség és az egyes szervek teljesítőképességének fokozása,
- motoros képességek fejlesztése,
- téri tájékozódás fejlesztése (térpercepció),
- a személyiség akarati tényezőinek formálása.

VII.5. A külső világ tevékeny megismerése

Programunkban egyik kiemelt feladatunk: a tárgyi feltételek biztosítása a gyermekek tapasztalatszerzésében.

Ezzel összefüggésben valósítjuk meg az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott, gyermeki aktivitásra és érdeklődésre épülő, természeti -emberi-tárgyi környezetről szerzett tapasztalatok interiorizációját.

A valóság felfedezésének folyamatába illeszkedik másik kiemelt feladatunk: a természethez, az emberi alkotásokhoz fűződő pozitív érzelmi viszony, a környezetvédelem, a fenntarthatóság, az értékek tudatos megőrzésének tudatosítása.

A helyi néphagyományok, szokások megismerését bővítjük a szlovák nemzeti kultúra értékeinek feltárásával.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek. Minden szituációban, tevékenységben adottak a lehetőségek a matematikai tapasztalatok szerzésére. A kezdeményezett helyzetek, konkrét tevékenységek, amelyben a gyerekek az óvodapedagógus támogatásával és segítségével felfedezhetnek, próbálkozhatnak, kísérletezhetnek,

alkalmasak az azonosságok, különbségek felismertetésére, a sorba rendezésre, matematikai műveltség végzésére.

A matematikai megismerés tartalma:

- tájékozódás a térben, a téri viszonyok ismerete,
- személyek, tárgyak összehasonlítása, válogatása, osztályozása, összemérése és számlálása a tevékenységekben,
- sorba rendezés,
- mérések, becslések, mérőeszközök alkalmazása.

A műveltségtartalom integrált megközelítéséből következően a gyermekek minden tevékenységének lehet matematikai tartalma, melyek értelmezése során figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek tapintatos fejlesztésére is.

VIII. Az óvodai élet, a tevékenységek szervezeti keretei, a tervezés

Az óvodapedagógus döntésétől függ – az egyéni eltérések, életkori jellemzők ismeretében – a felajánlott tevékenységek formáinak a megválasztása.

A felajánlott tevékenységek háromféle szervezeti keretben folynak:

- Választható tevékenységek: egyidőben többféle tevékenységből lehet választani.
- Kötelezően választható tevékenységek
- Kötött mozgástevékenység: minden nap, minden csoportban spontán és/vagy, szervezettformában

A gyermekek a tevékenységeket egyénileg vagy mikro csoportban végzik. A tervezés hosszabb távú komplex tervre és rövidebb napi és heti rendre, heti tervre, napi tervre bontható. A hosszabb távra történő tervezés a gyermekek komplex fejlesztésére irányul. Magába foglalja a személyiség teljes vertikumának fejlesztését, minden képességet érintve, az egyén szükségleteire, a sajátos nevelési igényű gyermekekre tekintettel, valamint a gyermekcsoport életterét jelentő tevékenységek, csoporthagyományok, események tapasztalások közös élmények szervezésének feladatait.

Hosszú távú tervezés formái:

1. Nevelési terv

2. féléves intervallumra készítjük.

Ez a terv tartalmazza a gondozás és közösségi élet tevékenységeit, szokásait és az ezekhez kapcsolódó szervezési feladatokat.

2. Projekt

A projekt időtartamát, témáját, az óvodapedagógus határozza meg, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait, érdeklődési körét, felfedezési vágyát a természeti és társadalmi környezet gazdagságait, s a gyermekek témákhoz kapcsolódó tapasztalatait. A projekt választás során az óvodapedagógus közvetlen tapasztalásra és élményszerzésre alkalmas tevékenységet tervez, s eközben kézzel fogható konkrét tárgyakat használ a problémamegoldó képességek, kritikai gondolkodás és a fogalmak mélyebb megértése fejlesztésére. Átfogó nevelési tervet alkalmaz, amely a fejlődés minden területét, a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztési lehetőségeit egyaránt figyelembe veszi. A szlovák anyanyelvi nemzetiségi csoportban a tervező munka két nyelven történik: magyarul és szlovákul.

A tevékenységek időkeretei: a napirend és a heti rend.

A napirendet a stabilitás és a rugalmasság jellemzi.

A rugalmasság vonatkozik a reggelizés módjára, az eltérő egyéni alvásigény figyelembevételére, a gyermek alapvető biológiai szükségleteinek rugalmas kielégítésére.

Az évszakhoz igazodó napirendben az időkeretek rugalmasan alakíthatók.

Napirend az életkori összetételtől függően.

A heti rend:

A heti rendben a napirendhez hasonlóan vannak visszatérő stabil, a rendszerességet, a szokásokat erősítő tevékenységek, ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján a rugalmasságra.

A heti rendben életkortól függően naponta biztosítjuk a rendszeres mozgásfejlesztést. A keret és az időtartam változó.

A vegyes összetételű csoportban a nagyok kötelezően választható, differenciált tevékenységei a kisebbek számára önként választható lehetőséget jelentenek.

A választható és / vagy kötelezően választható tevékenységek a személyi feltételektől függően 2-3 féle tevékenységközpontban kezdeményezhetők. A gyermekek választásai, a résztvevők fejlettsége, sajátos nevelési igénye alapján, valamint a tevékenység jellegétől függően dönti el a pedagógus hol van közvetlen részvételére szükség.

A gyermekek fejlődésének és fejlesztésének regisztrálása:

A hosszabb távú tervezés része: **A gyermek egyéni fejlődését nyomon követő naplól/Személyiség napló**

A személyiségnapló megfigyelési szempontjai a teljes személyiségre, minden képességgörré és fontosabb részképességekre irányulnak. Segít abban, hogy az óvodapedagógus megállapíthassa a gyermek erősségeit és a gyengébb pontjait, regisztrálhassa a fejlődést.

A személyiségnapló vezetése folyamatosan történik a gyermek óvodába lépésétől a beiskolázásáig. Kitöltésének módszere: megfigyelés – spontán tevékenységekben – játékos feladatokban és egyéb szervezett tevékenységekben.

Személyiségnapló kiegészítői: a gyermek munkái.

Személyiségnapló mintát lásd az **1. Sz. Mellékletben**.

A Csoportnapló – nevelőtestületünk által kifejlesztett, elektronikusan előállított, a Helyi Pedagógiai Program –cél, - feladat és tevékenységrendszerére épülő dokumentum, melynek tartalma teljes mértékben megfelel a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési –oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról jogszabály 91. §. 1-3. pontjában meghatározott kötelező tartalomnak.

IX. Családok bevonása az óvodai életbe

Helyi óvodai programunk alappillére a családok bevonása az óvodai életbe. A hagyományos családmodell megváltozott. A kétkeresős családmodell már nem jellemző a családokra. A megváltozott otthoni családi légkörben a válások, különélések száma növekszik. Az otthoni légkör gyakran okoz a gyermekekben elfojtott feszültséget, szorongást. Az ilyen családi légkör miatt fontos, hogy a gyermek az óvodában kapja meg a melegséget, biztonságot /óvó, védő, ellátó funkció előtérbe helyezése/.

Az óvodapedagógus kellő tapintattal és körültekintéssel – a gyermek érdekeit szem előtt tartva – segíti a családokban a szülőket, hogy szülői feladataikat minél eredményesebben végezhessék.

Az óvoda pótolhatatlan, mással nem helyettesíthető funkciója: a családi nevelés kiegészítése, a speciális, kortárs kapcsolatban történő szocializálás.

Az óvoda nyitottsága lehetővé teszi, hogy a családokban meglévő értékek felszínre kerüljenek. A kisgyermek rajongva szereti a szüleit. A szülővel szemben az óvodapedagógusnak nem lehetnek előítéletei.

A gyermek fejlődéséről az óvoda köteles a szülőket rendszeresen informálni. A szülőknek jogaik vannak, s azokat a gyermekek érdekében érvényesíthetik. A szülőkre vonatkozó kötelelességeket az óvoda Házirendje tartalmazza.

A családok sokféleségéből következően szokásaik, kultúrájuk, szükségleteik is eltérőek.

Az óvodának lehetőséget kell adnia arra, hogy a gyermekek megismerkedjenek saját kultúrájukkal és az ehhez kötődő hagyományokkal (szlovák nemzetiségi hagyományok beépítése a nevelő-fejlesztő munkába).

Több generációs családok esetében a nagyszülők is képviselhetik a családot, gyermekkori élményeik felidézésénél, tárgyi, kulturális, gyermekjáték hagyományainak továbbadásával erősíthetik a családi kapcsolatokat, gazdagíthatják a gyermekek érzelmeit.

Az óvoda különféle programokkal betölti a kultúra közvetítő és kultúra teremtő szerepet is, segíti a kis településrészt, a civilszerveződéseket, mely által az itt lakó emberek megélik azt a közösségi élményt, amely erősíti identitástudatukat, nemzetiségi énképüket.

A család óvodai életbe való részvételének sokféle lehetősége van:

- családi szoba működtetése előadások, tájékoztatások városi rendezvényekről, lehetőségeiről, Klub-programok),
- szükség szerint családlátogatások,
- szülői megbeszélések útján.

A szülőnek lehetősége van arra, hogy alkalmanként, előzetes megbeszélés alapján gyermeke csoportjában besegítsen a szervezési és gondozási feladatokban.

Az együttes tevékenység során a szülők sok információt szereznek gyermekeikről, az óvodában folyó nevelési-fejlesztő munkánkról, s maguk is gazdagítják személyiségükkel a csoport életét.

Az óvodapedagógusok szakmai felkészültsége, a törvények, az óvodai dolgozók felelősségérzete garancia arra, hogy az együttműködésben képesek eldönteni, melyik megoldás a hatékonyabb, kit lehet bevonni az óvodai életbe.

X. Együttműködések, külső kapcsolat

Team munka az óvodában

Az óvoda rendszerként működik és azért, hogy funkcióit zavartalanul érvényesíteni tudja a gyermekek érdekében, minden tényező működését össze kell hangolnia. Az óvoda testületében a team-ben dolgozók harmonikus együttműködésére van szükség. Az óvodapedagógusaink szakképzett munkatársa a dajka néni, aki a gondozásban, szervezésben és egyéb tevékenységben mint a gyermekek számára. Az individualizáló nevelés személyes kontaktusokra épül, amelyre akkor van lehetőség, ha 5-6 gyermekre jut időnként egy felnőtt.

Együttműködések, külső kapcsolatok: Ez a fejezet részletesen kidolgozott a Miskolci Integrált Óvodai Intézmény és Tagintézményei Helyi Pedagógiai Program szervezeti szintű közös fejezetben

MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY

Institúcia Integrovaný Materských Škôl v Miškovci

3534 Miskolc, Batsányi János u. 2.

Adószám: 15766115-2-05

OM azonosító: 028572

XI. Gyermekvédelemmel összefüggő feladatok

Miskolci Integrált Óvodai Intézmény és Tagintézményei Helyi Pedagógiai Program szervezeti szintű közös fejezetében

XII. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Ez a fejezet részletesen kidolgozott az 1.sz. mellékletben

MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY

Institúcia Integrovaný Materských Škôl v Miškovci

3534 Miskolc, Batsányi János u. 2.

Adószám: 15766115-2-05

OM azonosító: 028572

1.sz. melléklet

Gyermekek fejlődésének nyomon követési Dokumentumai

E-mail: miovi.vezetoseg@miovi.hu; miovi.titkarsag@miovi.hu; miovi.elelmezes@miovi.hu;

Telefon: +36-46/533-400;

Honlap: www.miovi.hu

MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY

Institúcia Integrovaný Materských Škôl v Miškovci

3534 Miskolc, Batsányi János u. 2.

Adószám: 15766115-2-05

OM azonosító: 028572

Anamnézis

A gyermek neve: .....beceneve:.....

Születési hely, idő: .....

Lakcím: ..... telefon:.....

Az óvodába lépés ideje.....

Apa neve: ..... Foglalkozása: .....

Anya leánykori neve: .....Foglalkozása:.....

Testvérei neve, születési ideje.....

.....

A szülők együtt élnek-e .....

A gyermek egészségügyi állapota. / betegségei, gyógyszerérzékenység, allergia, születésekor fejlődése során fellépett problémák/

.....
.....
.....
.....
.....

Legkedvesebb játéka, kedvenc tevékenysége otthon:

.....
.....

Kedvenc étele: .....

Amit nem szeret, sohasem eszi meg: .....

A szülő kérése az óvodapedagógusok felé, egyéb közölni való a gyermekéről:

.....
.....
.....
.....
.....

A szülő mivel tudná támogatni az óvodai munkát: / társadalmi munka, eszközkészítés, varrás, foglalkozások előkészítése, segítése, séták rendezvények alkalmával kíséret, stb.:

.....

E-mail: miovi.vezetoseg@miovi.hu; miovi.titkarsag@miovi.hu; miovi.elelmezes@miovi.hu;

Telefon: +36-46/533-400;

Honlap: www.miovi.hu

A gyermek fejlődésének nyomon követése 3-7 éves korban

A gyermek neve:

Születési ideje:

Óvodai felvételének ideje:

Tartalom:

1. **A testi fejlődés adatai**
2. **A befogadási idő tapasztalatai**
3. **A személyiség fejlődése:**
  - I. Szociális kompetenciák
  - II. Személyes kompetenciák- mozgásfejlődés
  - III. Kognitív kompetenciák
  - IV. Speciális kompetenciák
  - V. A fejlettség jellemzői az óvodáskor végére

Értékelőlap Kitöltése:

Jelölés	A jelölés jelentése
N	nem tudja teljesíteni (életkorának nem megfelelően teljesít)
S	segítséggel tudja teljesíteni (életkorának megfelelően)
I	igen (életkorának megfelelően)
NES	Nem életkori sajátosság
+	Életkorának elvárhatótól magasabb szinten teljesít

2. A befogadás időszakára vonatkozó feljegyzések

Befogadás időintervalluma: _____ -től _____ -ig

1. Szülőtől való elválás jellemzői

2. Felnőttekhez fűződő érzelmi viszony

3. Társaihoz fűződő érzelmi viszony

4. Alapvető érzelmi állapot

5. Szabályok, szokások elfogadása

6. Beilleszkedésének jellemzői

7. Beszéde

8. Mozgása

9. Egyéb

3. I. Szociális kompetenciák

	3-4 éves		4-5 éves		5-6 éves		6-7 éves	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Társaival elfogadó								
Felnőttekkel elfogadó								
A csoport szabályrendszerét képes betartani								
Baráti kötődései vannak								
Kedves játékszerét kérésre átadja								
Játékát társaival összehangolja								
Játékban szerepeket vállal								
Játékban szerepeket eloszt								
Szabályjátékot szívesen játszik								
Udvariassági formákat használ kommunikációjában								
Munkajellegű feladatokat vállal								
Konfliktushelyzetet a szabályoknak megfelelően old meg								
Segít a társainak								
Segít a felnőtteknek								
A változásokat tolerálja								
Elfogadja az alternatívákat								
Kivárja a sorát								
Empatikus társaival szemben								
Megérti és elfogadja a másságot								
Óvja a csoport tárgyait, eszközeit								
Elfogadja az adott tevékenység szerinti magatartásformát								
Az elvárt viselkedési formákat megfelelően alkalmazza								
Kompromisszum készsége megfelelő								
Korának megfelelően általánosan tájékozott környezetéről								
Ismeri a biztonságos közlekedés szabályait								
Megérti a potenciális veszélyhelyzeteket								
Használja az üdvözlési formákat								
Szükségeit korának megfelelően képes kielégíteni								
Segítségét szükség szerint kér								
Segítségét szükség szerint elfogad								
Feladatait korának megfelelő kitartással végzi								

3. I. Szociális kompetenciák

	3-4 éves		4-5 éves		5-6 éves		6-7 éves	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Ismeri az ünnepeket, szokásokat								
Ismeretei vannak a felnőttek különböző tevékenységeiről								
Ismeri a hagyományokat, népszokásokat								
Örül a közösen végzett tevékenység sikerének								
Képes kívánságait, törekvéseit szükség szerint módosítani								
Ismeretei vannak a környezet védelmével kapcsolatban								

Gyermek erősségei, fejlesztendő területek:

3-4 éves I. félév

3-4 éves II. félév

4-5 éves I. félév

4-5 éves II. félév

5-6 éves I. félév

5-6 éves II. félév

6-7 éves I. félév

6-7 éves II. félév

3.II. Személyes kompetenciák

	3-4 éves		4-5 éves		5-6 éves		6-7 éves	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Képes a szülőtől elbúcsúzni								
A megkezdett tevékenységet befejezi a szülő érkezésekor								
Beszél a családjáról								
Képes az önkiszolgálás teendőinek ellátására								
Ügyel önmaga gondozottságára, rendezettségére								
Ügyel környezete tisztaságára, rendezettségére								
Korának megfelelő segítséget igényelve öltözködik								
Önállóan étkezik, megfelelően használja az evőeszközöket								
Képes biológiai szükségletei önálló kielégítésére								
Képes magáévá tenni az óvodai napirendet								
Pozitív viszonyulás jellemzi								
Önmaga értékeinek megmutatására képes								
Tudja a teljes nevét								
Tudja lakcímét								
Tudja születési idejét, helyét								
Tudja szülei nevét								
Ismeri a családja tagjait, azok nevét								
Elfogadja a csoportban előforduló változásokat								

3.II. Személyes kompetenciák

	3-4 éves		4-5 éves		5-6 éves		6-7 éves	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Viselkedését szándékosan irányítani képes								
Önértékelésre képes								
Képes biztonsággal mozogni társai között, önbizalommal rendelkezik								
Képes korának megfelelően elviselni a kudarcot								
Képes erőfeszítést igénylő helyzetek megoldására								
Képes tájékozódni a közösségben								
Kötődik társaihoz								
Kötődik a felnőttekhez								
A megkezdett tevékenységet befejezi								

Gyermek erősségei, fejlesztendő területek:

3-4 éves I. félév

3-4 éves II. félév

4-5 éves I. félév

4-5 éves II. félév

5-6 éves I. félév

5-6 éves II. félév

6-7 éves I. félév

6-7 éves II. félév

Mozgásfejlődés

	3-4 éves		4-5 éves		5-6 éves		6-7 éves	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Képes céltudatos nagymozgás végrehajtására								
Mozgástevékenységben kitartó								
Mozgásbiztonsága korának megfelelő								
Képes testrészeit megnevezni								
Képes testrészeit megérinteni szóbeli utasításra								
Képes szóbeli utasításra elhelyezkedni a tér adott pontján								
Képes járásgyakorlatokat végrehajtani								
Képes futásgyakorlatokat végrehajtani								
Képes gurulni, fordulni a test tengelye körül								
Képes váltott lábú lépcsőzésre								
Képes korának megfelelően kezelni a labdát								
Emberrajza korának megfelelő								
Felismeri a ritmikus sorozatokat								
Képes ritmus, ritmikus sor létrehozására								
Képes megfelelő nyomatókkal fogni a rajzeszközöket								
Képes vonal mentén vágni								
Képes gyöngyöt fűzni								
Képes apró tárgyakkal manipulálni								
Képes rész-egész alapú összerakójátékot összerakni								

MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY

Institúcia Integrovaný Materských Škôl v Miškovci

3534 Miskolc, Batsányi János u. 2.

Adószám: 15766115-2-05

OM azonosító: 028572

Képes meglátni a különbséget formák, ábrák között								
Egyensúlyérzékelt igénylő mozgásokat képes korának megfelelően végrehajtani								

Gyermek erősségei, fejlesztendő területek:

3-4 éves I. félév

3-4 éves II. félév

4-5 éves I. félév

4-5 éves II. félév

5-6 éves I. félév

5-6 éves II. félév

6-7 éves I. félév

6-7 éves II. félév

4. III. Kognitív kompetenciák

	3-4 éves		4-5 éves		5-6 éves		6-7 éves	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Korának megfelelően érti a szavak, fogalmak jelentését								
Megfelelő odaillő kérdéseket tesz fel.								
Életkorának megfelelő a beszéde.								
Helyesen ejti ki a hangokat								
Megfelelően használja az igéket, melléknveket.								
Bővített mondatokban beszél.								
A felnőttekkel kommunikál								
A gyermekkel kommunikál								
Kétlépéses utasítást is tud teljesíteni.								
Képes önállóan, korosztályának megfelelő verset elmondni.								
Képes önállóan, korosztályának megfelelő mesét elmondani.								
Mesehallgatás alatt a történetre összpontosít.								
Képek alapján történetet mesél.								
Képes önállóan korosztályának megfelelő dalt előadni								
Tulajdonságok szerint csoportosít								
Sorba rendez								
Megtalálja a hibát								
Felismeri az azonosságokat, különbségeket								
Felismeri a rész egész viszonyát								
Képes egyszerű minták, ritmikus sorozatok létrehozására megismétlésére								
Képes visszaemlékezni az előző napi eseményekre								
Összehasonlító szavakat használ								
Eszköz segítségével képes matematikai műveletek elvégzésére.								
Érti a páros-páratlan fogalmát								
Megnevezi az alapvető geometriai formákat								
Képes lerajzolni az alapvető geometriai formákat								
Képes felismerni a jobb és balirányt.								
Ismeri a napok sorrendjét								
Ismeri az évszakok egymásutánosságát								

MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY

Institúcia Integrovaný Materských Škôl v Miškovci

3534 Miskolc, Batsányi János u. 2.

Adószám: 15766115-2-05

OM azonosító: 028572

Ismeri a hónapok sorrendjét									
Ismeri az alapszíneket									
Felismeri a színárnyalatokat									
Felismeri, megnevezi a környezetében lévő tárgyakat									
Szlovák nyelvet oktató nemzetiségi óvodában									
Kétnyelvű interakcióra képes									
Korának megfelelően képes verset, dalt szlovák nyelven előadni									
Megérti a szlovák nyelvű utasításokat									
Korának megfelelő szlovák nyelvi szókincset használ									

Gyermek erősségei, fejlesztendő területek:

3-4 éves I. félév

3-4 éves II. félév

4-5 éves I. félév

4-5 éves II. félév

5-6 éves I. félév

5-6 éves II. félév

--

E-mail: miovi.vezetoseg@miovi.hu; miovi.titkarsag@miovi.hu; miovi.elelmezes@miovi.hu;

Telefon: +36-46/533-400;

Honlap: www.miovi.hu

6-7 éves I. félév

6-7 éves II. félév

3. IV. Speciális kompetenciák

	3-4 éves		4-5 éves		5-6 éves		6-7 éves	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Kíváncsiság jellemzi								
Jellemző rá az új dolgok iránti fogékonyság								
Új anyagokat, játékokat, eszközöket próbál ki.								
Manipulál a tárgyakkal, hogy megértse működésüket								
Kérdéseket tesz föl eseményekről, dolgokról								
Több érzékszervét is használja információgyűjtésre								
Megpróbál rájönni az okokra és a következményekre								
Kitartóan kísérletezik egy probléma megoldásán								
Van humorérzéke								
Szellemi játékoság jellemzi								
Gondolkodására, tevékenységére jellemző az eredetiség								
Fogékony az esztétikumra								
Gondolkodását hajlékonyság jellemzi								
Elmélyed a végzett tevékenységben								
Korától elvárhatónál magasabb szinten képes tevékenykedni bizonyos területen								
Örömmel vesz részt meghatározott tevékenységben								
Képes elmondani mi tetszik neki								
Kiemelkedően teljesít meghatározott területen								
Tevékenységére jellemző a komplexitás								
Megfigyelőképessége koránál magasabb szintű								
Ötleteit eredetiség jellemzi								

Jellemzők	6 éves korban igen/nem	7 éves korban igen/nem
Oldalisága kialakult		
Testtudata megfelelő		
Megfelelően tájékozódik a térben		
Megfelelő a szem-kéz koordinációja		
Fonémahallása megfelelő		
El tudja önmagát helyezni a társadalmi környezetben		
El tudja önmagát helyezni az időben		
Szociális jellemzők		
Tud szabályokhoz alkalmazkodni		
Kialakult a feladattudata		
Munkatempója megfelelő		
Feladatvégzése kitartó		
Feladatvégzésében önálló		
Önfegyelme kialakult		
Bizalommal fordul a felnőttek felé		
Közösségben játszik, tevékenykedik		
Kudarctűrő képessége megfelelő		
Konfliktusait képes a szabályoknak megfelelően rendezni		
Kognitív jellemzők		
Nyitott, érdeklődő		
Képes a szándékos felidézésre		

Jellemzők	6 éves korban igen/nem	7 éves korban igen/nem
Képes a szándékos bevésésre		
Szándékos figyelme megfelelő tartamú		
Elemi fogalmi gondolkodása kialakulóban van		
Érthetően, folyamatosan kommunikál		
Végig hallgatja mások beszédét		
Be tud fejezni önállóan egy elkezdett történetet		
Megérti a hozzá intézett információt		
Tud kérdezni		
Ismeretei vannak a környező világról		
Felismeri az ok-okozati összefüggéseket		
Térben és síkban egyaránt képes mozdulatokat másolni		
Helyesen használja a névutókat		
Képes minták, ritmikus sorozatok létrehozására, reprodukálására		
Meg tudja különböztetni az alakot a háttértől		
Felismeri az azonosságokat, a különbségeket		
Felismeri a rész-egész viszonyát		

NYILVÁNTARTÓLAP

A szülők tájékoztatásáról

Gyermekem fejlődéséről, rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kaptam.

Időpont:

Szülő, gondviselő aláírása:

Gyermekem fejlődéséről, rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kaptam.

Időpont:

Szülő, gondviselő aláírása:

Gyermekem fejlődéséről, rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kaptam.

Időpont:

Szülő, gondviselő aláírása:

Gyermekem fejlődéséről, rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kaptam.

Időpont:

Szülő, gondviselő aláírása: